

Оповідання про казку

Лариса Письменна

Насамперед кілька слів про Василя Васильовича. Це дуже поважний і, головне, принциповий товариш. Крім того — він мій хороший друг. З Василем Васильовичем дружити не просто, завжди доводиться бути насторожі, бо Василь Васильович надзвичайно допитливий і не визнає слова "не знаю". Він не терпить неправди, та й неможна казати неправду, дивлячися в ясні, вимогливі очі мого друга. З ним нелегко, можу вас запевнити, але я дуже дорожу цією дружбою і нізащо в світі не погодилася б позбутися його довір'я.

По правді кажучи, солідне ім'я — Василь Васильович — не зовсім пасує до його невеличкого зросту. Коли він іде поруч мене, його пухнаста шапка-вушанка сягає мені тільки до пояса, що, проте, анітрохи не зменшує його гідності. Все ж, Василем Васильовичем ми звемо його в особливо урочистих випадках, а так звичайно кличемо коротенько і ласкаво — Вась.

Вась дуже любить казки. Я знаю чимало казок, з цього, власне, й почалася наша дружба, але Вась вимагає все нових та нових, і мені чимдалі доводиться сутужніше. Бо Вась хоче не просто казку, а казку, так би мовити, "за замовленням", на тему, яка в ту хвилину найбільше турбує його. А турбують його іноді такі несподівані й каверзні теми, на які не лише важко придумати казку, а й взагалі до пуття відповісти. От і доводиться викручуватися, щоб не похитнувся мій авторитет Дорослої людини, яка мусить про все на світі знати. До того ж Вась до кожної розповіді любить підходити критично і перевіряти на практиці. Перевіряє він звичайно в такий спосіб: "А ви?" І я повинна пояснювати, як саме в даній ситуації діяла б я.

І от, одного вечора, коли я мало не розгубилася під навалюючою атакою Васевих "а чому?" і "а ви?", я вирішила сама перейти в наступ.

— Роді, — сказала я своєму неспокійному другові, — тепер будемо розповідати казки по черзі. Вчора розповідала я, а сьогодні ти. Дозволю тобі розповісти казку, про що ти сам захочеш. Ну, давай!

Вась задумався, а я злорадно спостерігаю за ним. Тепер прийшла моя черга запитувати "а чому?" і "а ти?". Нехай викручується.

— Я ще її не знайшов, — каже Вась і заклопотано дивиться на мене.

— Знайди, — безжалисно раджу я. — Пошукай і знайди, а я, так тому й бути, почекаю.

— Давайте пошукаємо разом.

Він так лагідно просить, що відмовити неможливо. — Що ж, гаразд, давай пошукаємо.

— Зараз?

— Ні, зараз темно, хіба її знайдеш? Краще завтра.

І от ми з Васем виходимо з дому — шукати казку.

Вась зажадав піти до старого парку, я залюбки погоджуюсь. Чому б і не піти, коли на небі таке веселе сонце і так святково блищать іскристі замети, немов кучугури холодного білого цукру! До того ж саме в старому парку ми зможемо натрапити на казку.

В парку безлюдно й тихо, тільки сніг рипотить під нашими ногами.

— Глянь, — показую Васеві, — які пухнасті кожухи повдягали на себе ялини!

Вась поглянув на ялини, далі звів до мене свій рожевий кирпатенький носик і таємниче приклав до —губ рукавичку.

— Чшш! Хіба ви не бачите?

— А що таке? — озираюся.

— Он попід муром бреде. Сірий Вовчище.

Здається, мій Вась вже вхопив за хвостик свою казку. Проте казка птах вередливий, не всякому дається до рук. Буду допомагати.

Ми швиденько ховаємось за могутнім стовбуром крислатого клена.

— Не бійтесь, я вас обороню, — заспокоює Вась. — А знаєте, чого він забрів сюди?

— Він шукає, кого б йому з'їсти?

Вась на хвильку замислюється. Ні, такий варіант його не влаштовує. В кожній казці вовк намагається когось з'їсти. Набридло. Вась хоче чогось іншого.

— Ні, він... він шукає Кришталеву Зірочку.,

— Кришталеву Зірочку?

— Еге, Кришталеву Зірочку бабусі Метелиці. Ну, хіба ви забули? Самі ж розповідали мені про неї. Та Зірочка приносить щастя.

— Пробач, Васику, я й справді забула.

— Ви часто про все забуваєте, — суворо докорив мені Вась. — Тепер ця Кришталева Зірочка у бабусі Метелиці пропала...

— Її хтось украв?

— Не знаю. І ніхто на світі не знає,

— Ага, її украла Сорока-білобока, — починаю здогадуватись я.

— Е, ні, не сорока.

— То, може, Лисичка-сестричка? Вона така!

Вась тільки поблажливо дивиться на мене.

— Ну яка там лисичка? Зірочка пропала невідомо як.

— Що ж тепер буде? — непокоюся я. — Адже без Кришталевої Зірочки не стане на землі щастя. А як же без щастя?

— Нічого, ми її знайдемо. Я, здається, трохи знаю, хто її забрав. Сказати?

— Ну, звісно, скажи!

— Її забрав велетень.

— Який велетень?

— Велетень... Залізна Рука.

Ого, це щось зовсім нове! Про такого велетня у нас з Васиком ще розмови не було.

Цікаво, що ж то за лиходій такий з'явився на світі?

Я мовчки чекаю, що він казатиме далі. Але Вась теж мовчить. Зосереджено викопує ногою ямку в снігу. Видно, він ще й сам гаразд не знає, хто такий — Залізна Рука.

Виявляється, Вась знає. Тільки не може розповісти, бо це велика таємниця. Він навіть мені не може її відкрити. Доведеться вжити те чарівне словечко, перед яким мій приятель зроду не встоїть.

— Та ну-бо, Василю Васильовичу, розкажіть!

— Ну добре, — відразу скоряється Вась. — Він — отакий!

Вась показує на вершечок клена, і я розумію, що Залізна Рука страховинного зросту.

— І рука в нього тільки одна. Зате залізна.

— Он як! Недаремно ж його так назвали.

— Він дужий-предужий! Мов... поїзд. Ото як розсердиться, як замахнеться, я-а-к стукне залізним кулаком, так усе й розлетиться на трісочки. І дерево оце з корінням вирве. От він який!

— Страшний.

— А то ні? Його всі бояться, втікають од нього.

— Тоді, напевне, йому дуже нудно, коли всі утікають, — міркую я. — Він, мабуть, нещасливий. Чи не тому йому захотілося здобути собі Кришталеву Зірочку?

— Умгу, тому. От і став він її шукати. Шукав-шукав та й знайшов.

— Але ж не забувай, що бабуся Метелиця замикає ту Зірочку на сім замків і випускає тільки у новорічну ніч.

— А він не хоче чекати до новорічної ночі.

— А як же сім замків? — нагадую я.

— А що йому ті сім замків? Подумаєш! Він же Залізна Рука! Підкрався і — рраз!.. рраз!.. — розтрошив усі сім замків своєю залізною рукою, ухопив Кришталеву Зірочку і втік.

— А що Метелиця?

— Вона дуже журилася.

— Чи не тому вона вчора так завивала?

— ТО вона плакала. А як виплакалася, то сказала: хто знайде мою Кришталеву Зірочку, тому я віддам...

— Половину Снігового царства, так?

— Ні, — нетерпляче хитає головою Вась. — Це колись були різні царі і дарували по півцарства. А Метелиця... ну... вона зробить геть усе, що їй загадають.

Ось коли настала моя черга взяти реванш і задати Васеві каверзне запитання: "А що б ти загадав?" Але я не встигаю, він випереджає мене:

— А що б ви загадали?

От і знову я, як завжди, попалась на Васів гачок. Аби як відповідати моему приятелеві не можна, він вимагає щирості.

— Ну, це не так просто. Треба подумати.

— Подумайте, — дозволяє Вась.

— Бачиш, я б захотіла дуже багато...

— А що? Що? Скажіть!

А що й справді я б захотіла? Мабуть, знайти нарешті такі слова, які б дійшли до серця людського. Щоб жодне з них не було пустим і холодним. Та як про це Васикові скажеш?

— Слова... Ну, бачиш... мені дуже потрібні слова...

— Які слова? Чарівні?

— Ні, Васику, не чарівні, а прості. В тім-то й сила, що — найпростіші.

— Ну-у... А ще кажете, що схотіли б дуже багато, — розчаровано гуде Василь. — Ну-у... — він з жалем поглядає на мене. "Ці дорослі чудні, і нічого не розуміють в заповітних бажаннях..."

— А хто ж її знайде, Кришталеву Зірочку? — намагаюся виправити становище. — Чи не Сірій Вовчище?

— Куди йому! Та його ж Залізна Рука як побачить, в одну мить роздушить. Кришталеву Зірочку здобуде тільки той, хто найсміливіший.

— Гм... І хто б це міг бути? Ти часом не знаєш?

Вась хитро на мене дивиться, але мовчить. Він не хвалько. Нехай я сама здогадаюся, хто цей — найсміливіший.

— Тоді, Васику, давай її шукати. А що — як знайдемо?

І ми рушаємо таємничим засніженим парком на розшуки однорукого велетня, що полонив Кришталеву Зірочку.

Сірій Вовчище похливно ховається від нас, бо ми його так і не побачили. Напевне, він боїться Васику. Ми обходимо увесь парк-й минаємо браму. Ні, велетня тут немає, треба його шукати десь у іншому місці.

Вась трошки насупився. І раптом мені спадає на думку, де саме нам слід шукати велетня Залізну Руку.

Я веду Васю на площу, туди, де будують новий висотний будинок. Мій приятель зупиняється і вражено хапає мене за полу.

Поміж сірих бетонних блоків гордо височіє залізний однорукий велетень. Васик просто приголомшений!

— Он він! Гляньте, гляньте! Ухопив якусь здоровезну штуковину... підняв угору... подає людям... Та це ж Залізна Рука!

— Ти гадаєш? Але ж, Васику, цього велетня звати інакше. Його ім'я— Баштовий Кран.

Але Вась не бентежиться. Навпаки, переможно посміхаючись, він дивиться на мене.

— То це його ж тепер назвали Баштовим Краном, тепер! Бо у нього є Кришталева Зірочка. Ну, як ви не розумієте?

Здається, тепер розумію. Велетень подружив з людьми і став щасливий. Інакше й бути не могло, адже Кришталева Зірочка приносить всім щастя.

Ми ще довго стоїмо і дивимось, як працює велетень Залізна Рука. Врешті Васик починає підстрибувати — у нього померзли ноги,

— Ходімо, Васю, додому, — кажу йому. Але Вась не згоден іти. Він хоче дивитись на Залізну Руку.

— Василю Васильовичу, нам теж пора до роботи, — строго нагадую я. І Василь Васильович слухняно бере мене за руку і поважно крокує поруч.

— А Кришталева Зірочка? — згадую я. — Ми ж її так і не здобули...

Вась кліпає пухнастими віями.

— То як же нам бути? Га, Васику?

— Нічого... Нехай вона залишається у Залізної Руки. Йому ж теж хочеться бути щасливим.

— Нехай залишається. Але ж ми не зможемо загадати всього, чого схочемо, — підступно під'юджую я.

— А ми здобудемо собі іншу. Правда ж, здобудемо? Хіба ні?

Я обнімаю його за плечі.

— Правда, хлопчику. Я ж забула тобі розповісти, що в бабусі Метелиці прихована для кожного Кришталева Зірочка. І я певна, що ти свою знайдеш.

— А ви?

Знову "а ви?" Якби хтось на те відповів...

— Не знаю, Васику...

— Е ні, я так не хочу! Ви теж знайдете. Ну, знайдете ж?

Я мовчки киваю. Ми востаннє зупиняємось і оглядаємось назад. Здалеку на прощання нам ввічливо вклоняється щасливий велетень Залізна Рука.

1963 р.